

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistaminen 2015

20.9.2013

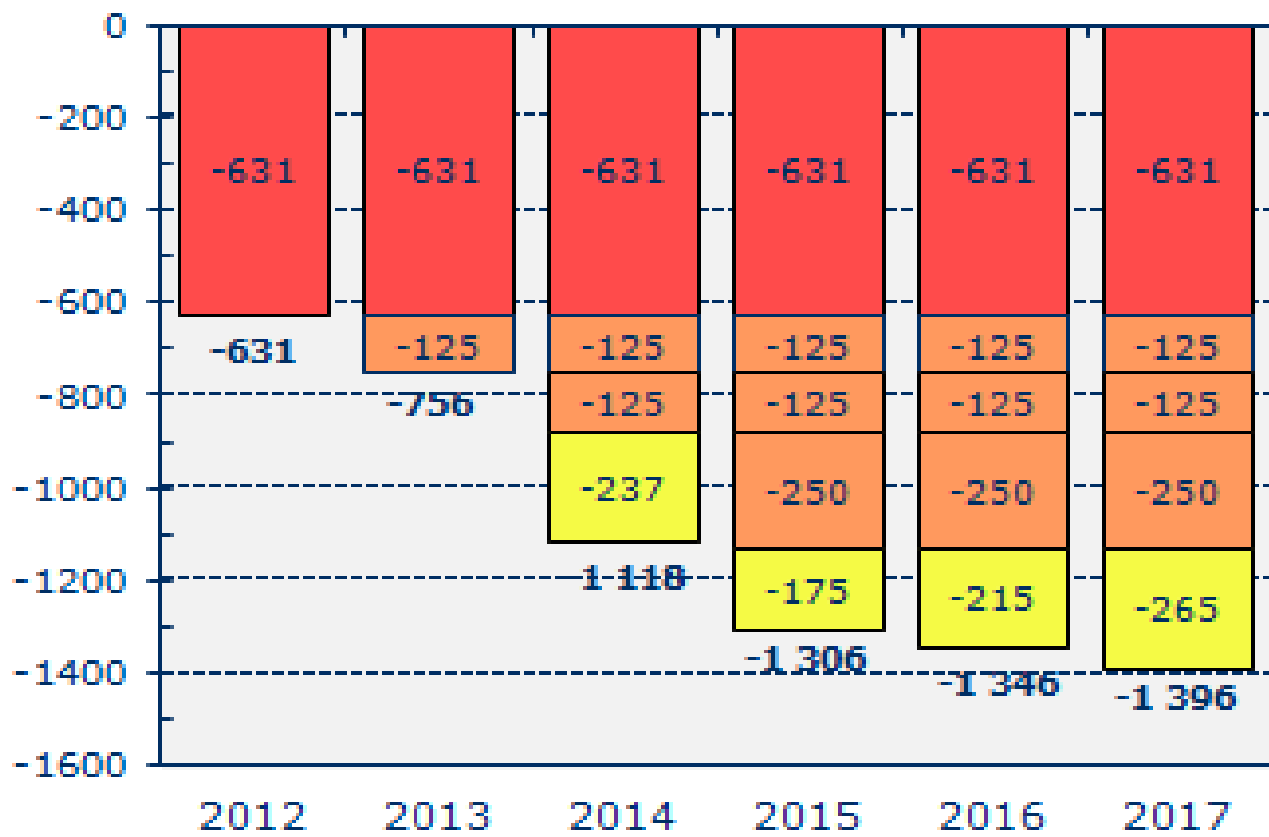
Valtionvarainministeriö / Kunta- ja aluehallinto-osasto
Selvitysmies Arno Miettinen

Valtionosuusjärjestämisen uudistamiseen liittyviä selvityksiä ja esityksiä:

- 1989 Vn Selvitysmies Teemu Hiltusen ehdotus valtionapujärjestelmän uudistamisesta
- 1993 Siirtyminen laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään
- 1995 SM Kuntien valtionosuustoimikunnan 1995 mietintö
- 1995 SM Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistaminen, tutkijaseminaari
- 1996 SM Valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen vaikutuksia, kysely
- 1996 SM Valtionapujärjestelmien taloudellisten vaikutusten arviointi
- 1996 SM Selvitysmies Heikki Koski: Valtion ja kuntien tehtäväjako ja vos-järjestelmä
- 1996 Julkisen hallinnon tasaavat järjestelmät
- 1999 SM Kuntien tulorakenteen kehittämismallivaihtoehtoja
- 1999 SM Selvitys uudistetun valtionosuusjärjestelmän toimivuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta
- 2001 SM Selvitysmies Jukka Pekkarinen: Kuntien peruspalvelujen rahoitus
- 2002 Muistio VOS-periaate-työryhmä
- 2003 SM Arviointia ja laskelmia kuntien rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi
- 2004 SM Esitys kuntien rahoitus ja valtionosuusperusteiden tarkistamiseksi
- 2006 SM Kuntien rahoitusjärjestelmän arviointi, työryhmäraportti
- 2007 SM Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistaminen, väliraportti
- 2008 VATT Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä: Vaihtoehtoja uudistuksen toteuttamiseksi
- 2009 Hallituksen esitys valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi

Hallitusohjelman, kehysriihen 22.3.2012 ja kehysriihen 21.3.2013 päätösten vaikutus kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen, milj. €

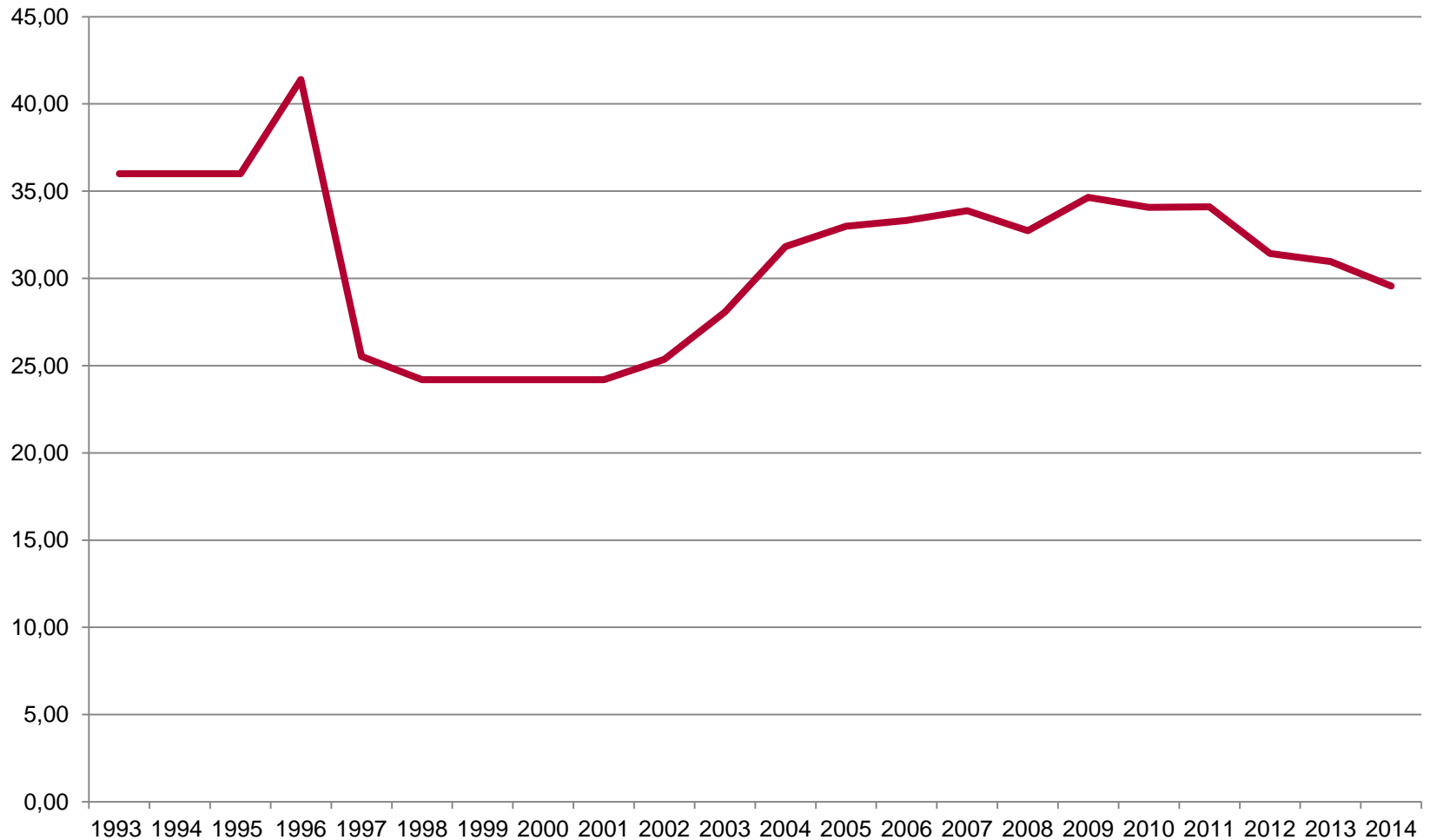
Tehdyt päätökset alentavat valtionosuuksien vuositasoa hallituskaudella (v. 2015) **1,3 mrd. euroa eli 16 %**

- Hallitusohjelma
- Kehysriihi 3/2012
- Kehysriihi 3/2013

Vuosille 2012-2017 kohdistuneiden leikkausten johdosta kunnilta jää valtionosuuksia saamatta **6,6 mrd. euroa**

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON SEKÄ KUNTIEN PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUSPROSENTTI VUOSINA 1993-2014

(vuodesta 2010 lähtien kuntien peruspalvelujen valtionosuus)

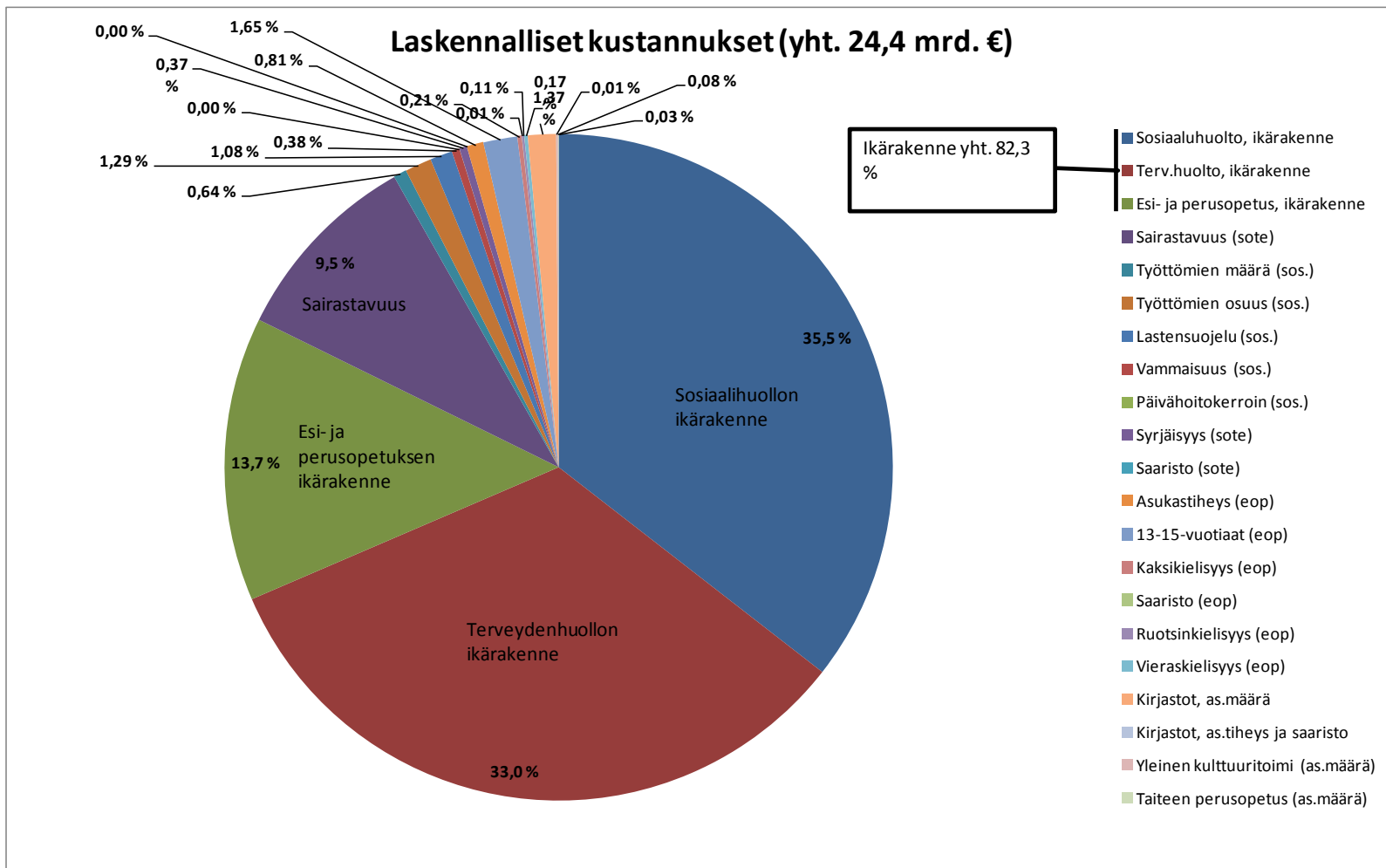

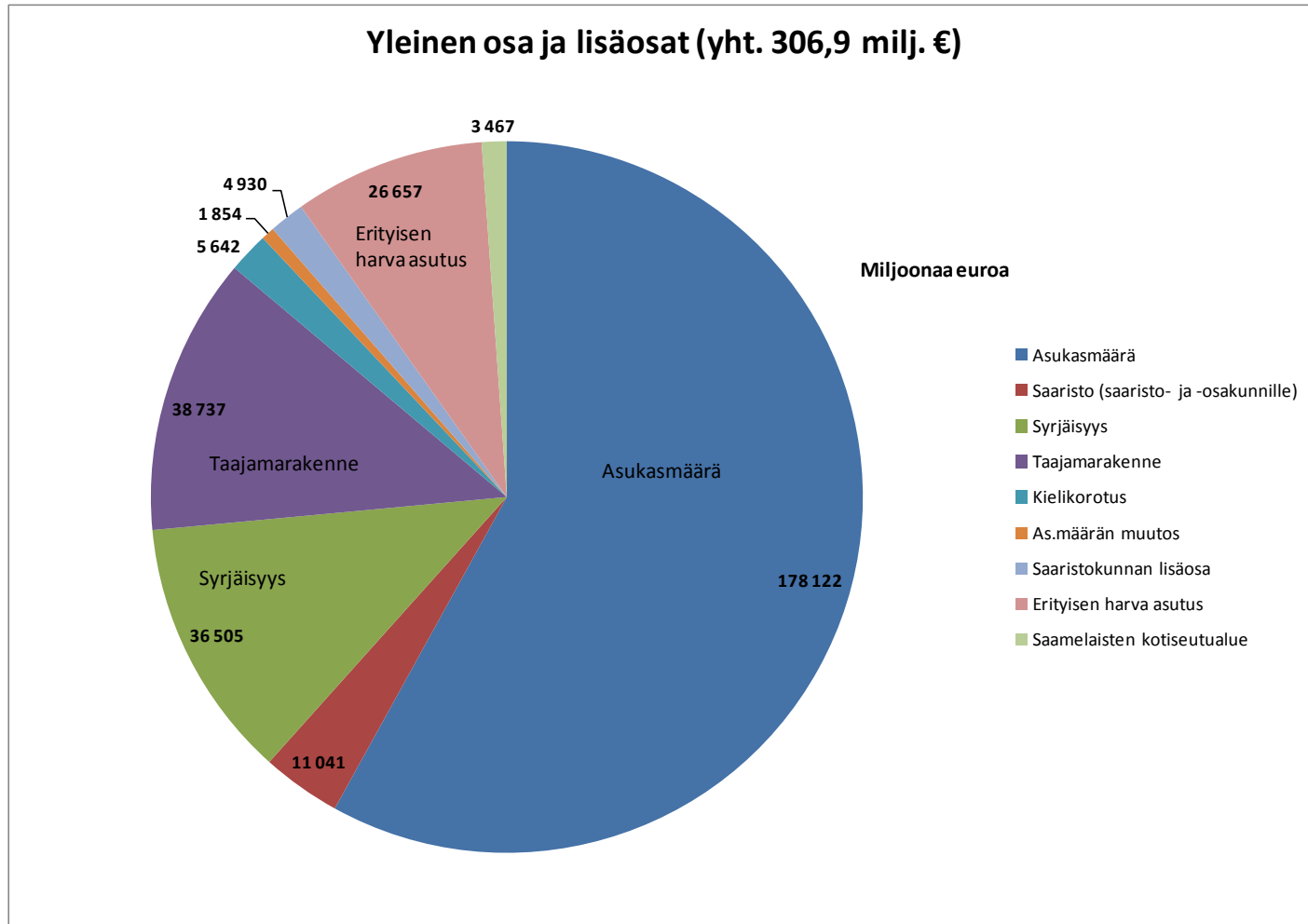
Valtionosuuksiin tehtävät lisäykset/vähennykset > määrän vähentäminen

Ennakkotieto v. 2014	€/asukas	Euroa
<u>Vähennykset (7 kpl):</u>		
Valtion ja kuntien yhteisten tietojärj.hankkeiden rahoitus	* 1,58 €/as	-8 529 113
Hark.varaisen korotuksen rahoitus	* 0,93 €/as	-5 020 301
Lisäosien rahoitus	* 6,53 €/as	-35 250 172
Vakiomutoisten tietoluovutusten hinnoittelumuutos	* 0,24 €/as	-1 295 562
Lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan rahoitus	* 3,02 €/as	-16 302 482
Pelastustoimen ja ensihoidon tietojärj./turvallisuusverkko		-1 500 000
Opiskelijavalintajärj. uudistaminen (2.aste)		-3 275 000
Vähennykset yht.		-71 172 631
<u>Lisäykset (10 kpl):</u>		
TMT-kompensaatio		29 549 300
Veromenetysten kompensatio vuodelta 2010		375 000 007
Veromenetysten kompensatio vuodelta 2011		129 000 008
Veromenetysten kompensatio vuodelta 2012		299 000 000
Veromenetysten kompensatio vuodelta 2013		11 500 000
Veromenetysten kompensatio vuodelta 2014		100 000 000
Elatustuen palautukset v. 2013	* 1,29 €/as	6 963 643
Tasauksen neutraalius	* 7,22 €/as	38 974 809
Maakuntien liittojen tehtävät	* 0,09 €/as	485 836
Jäteveron tuotto	* 12,97 €/as	70 014 304
Lisäykset yht.		1 060 487 907
Vähennykset ja lisäykset yhteensä, netto		989 315 276

Nykyjärjestelmä; laskennalliset kustannukset v. 2013

Nykyjärjestelmä; yleinen osa ja lisäosat v. 2013

Nykyjärjestelmän kriteerit

	Terveysthuolto	Sosiaalihuolto	Esi- ja perusopetus	Kirjastot	Taiteen perusopetus	Yleinen kulttuuritoimi	Yleinen osa	Erityisen harvan asutuksen ym. lisäosat	YHTEENSÄ
VÄESTÖMÄÄRIIN LIITTYVÄT KRITEERIT									
ikäryhmittäiset kriteerit									
koko väestö	X	X	X	X	X	X	X	X	8
0-6-vuotiaat	X	X							2
6-15-vuotiaat			X						1
13-15-vuotiaat			X						1
7-64-vuotiaat	X	X							2
65-74-vuotiaat	X	X							2
75-84-vuotiaat	X	X							2
yli 85-vuotiaat	X	X							2
kieliryhmittäiset kriteerit									
ruotsinkieliset 6-15-vuotiaat			X						1
vieraskieliset 6-15-vuotiaat			X						1
saamekielisen väestön määrä								X	1
muut väestömääriin liittyvät kriteerit									
taajama-asukkaiden määrä							X		1
saaristo-osien asukasmäärä							X		1
asukasmäärän muutos 3 vuotena							X		1
HARVAAN ASUTUKSEEN LIITTYVÄT KRITEERIT									
asukastiheys			X	X			X	X	4
syryjäisyys	X	X					X		3
MUUT KRITEERIT									
statusmuuttajat									
saaristoisuus	X	X	X				X	X	5
kaksikielisyys			X				X		2
saamelaisten kotiseutualueen kunta							X	X	2
Kerroinmuuttajat									
sairastavuus	X								1
työttömyys		X X							2
lastensuojelu		X							1
vammaisuus		X							1
YHTEENSÄ	9	12	8	2	1	1	9	5	47

Valtionosuusrahoituksen kokonaisuus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskennallinen peruste

Sosiaalihuolto

- ikärakenne
- olosuhdetekijät

+

Terveydenhuolto

- ikärakenne
- olosuhdetekijät

+

Esi- ja perusopetus

- ikärakenne (6-15-v.)
- olosuhdetekijät

+

Kirjasto,
taiteen
perusopetus ja
yleinen
kulttuuritoimi

-

Kunnan omarahoitusosuus
3 136,92 €/asukas

+/-

Yleinen osan, lisäosat, vähennykset ja lisäykset ym. erät

+/-

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

+/-

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvausmenot ja -tulot

Kunnan valtionosuusrahoitus

Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet (OKM)

Ylläpitäjän yksikköhinta-rahoitus

Rahoituksen laskennallinen peruste

- Lukio
- Ammatillinen koulutus
- Ammattikorkeakoulu

Kunnan omarahoitusosuus
357,44 €/asukas

+

Esi- ja perusopetuksen oppilaskohtainen lisärahoitus

+

Muut opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus

- Aamu- ja iltapäivätoim.
- Vapaa sivistystyö
- Museot, teatteri, orkesterit
- Nuorisio ja liikunta

Nykyjärjestelmän yleinen kritiikki

- Laskennan monimutkaisuus
- Määräytymisperusteiden suuri määrä ja päällekkäisyys
- Valtionosuuskriteerien tarkoituksenmukaisuus ja oikea kohdentuvuus
- Kuntaliitosneutraalisuus
- Järjestelmän kannustinvaikutukset
- Hallinnollinen kaksijakoisuus valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön välillä

Nykyisen valtionosuusjärjestelmän piirteitä ja haasteita

- 1) Sairastavuuskerroin: lasketaan kunnan työkyvyttömiä 16 – 54-vuotiaiden väestöosuuteen perustuen
- 2) Päivähoitokerroin: lasketaan kunnan jalostus- ja palvelualoilla työskentelevän väestöntyövoimaosuuteen perustuen
- 3) Työttömyys: otetaan huomioon kahdella tavalla, sekä kunnan työttömien määrän että työvoimaosuuteen perustuen
- 4) Saavutettavuus: otetaan huomioon usealla osittain keskenään päällekkäisellä kriteerillä: asukastiheydellä, saaristoisuudella, syrjäisyystekijällä ja saaristo-osissa asuvan väestön määrään perustuen
Päällekkäisyyksien poistamisen ohella tavoitteena tulee olla yhtenäisen korotusperusteen luominen koko järjestelmään.
- 5) Maahanmuuttajataustainen väestö: vieraskielisen 6 – 15-vuotiaan väestön ikäryhmäosuus otetaan huomioon esi- ja perusopetuksen laskennallista kustannusta määrättäessä.
- 6) Yleinen osa: menettänyt merkitystään, sisältää mm. pelastuslaitoksen osuuden, jota ei siinä enää näy
- 7) Yleiset kirjastot, yleinen kulttuuritoimi ja taiteen perusopetus
- 8) Ikäryhmäkertoimet (3 eri kriteerin kautta) (voimaan 1997)
Häkkinen ym. (1996) tutkimuksessa terveydenhuoltomenojen jakautumista väestön ikäryhmiin ei selvitetä regressioanalyysin avulla, vaan kulut on selvitetty ikäryhmittäin todelliseen käyttöön perustuvien keskimääräisten yksikkökustannusten perusteella. Pääasiallisena aineistona raportissa toimii vuoden 1990 kotitaloustiedustelu ja vuoden 1993 poistoilmoitusrekisteri. Terveyskeskusten avohoidossa kotitaloustiedustelun käyttömäärät on muutettu markkamääräiseksi, käyttämällä Helsingin kaupungin terveydenhuollon tilinpäätöksen

Valtionosuusjärjestelmä uudistuu vuoden 2015 alusta

- Valtionosuusjärjestelmän tarkoituksena on taata kuntien vastuulla olevien julkisten **palvelujen järjestäminen ja niiden rahoitus koko maassa**. Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on osa hallituksen kuntauudistusta.
- Nykyistä valtionosuusjärjestelmää on syystäkin pidetty monimutkaisena ja vanhentuneena. Valtionosuusjärjestelmää **yksinkertaistetaan ja selkeytetään** vähentämällä merkittävästi laskentakriteerejä ja poistamalla kriteerien päällekkäisyyksiä. **Nykyjärjestelmässä kriteereitä on lähes 50 ja osa niistä on päällekkäisiä.**
- Määräytymisperusteiden **laskentaperiaate selkiytyy**; yleisperiaatteena on **asukasluku * hinta * kerroin**.
- **Väestön ikärakenne ja sairastavuus** ovat edelleen valtionosuuksien perusteena. Valtionosuudet perustuvat jatkossakin merkittävästi kunnan väestön ikärakenteeseen ja sairastavuuteen. Kriteerien sisältöjä kuitenkin uudistetaan ja päivitetään.

- Uusi valtionosuusjärjestelmä on **pääosin kuntaliitosneutraali**. Nykyisessä järjestelmässä olevat määräytymisperusteiden porrastukset poistetaan, mikä osaltaan vähentää kuntaliitosten esteitä.
- Järjestelmän **kannustavuutta lisätään** siirtämällä **painopistettä kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen**. Lisäksi verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen kannustavuutta lisätään (verotulojen kasvu hyödyttää jatkossa myös tasausrajan alapuolella olevia kuntia).
- **Kustannustenjaon tarkistus** valtion ja kuntien välillä säilyy. Tavoitteena on siirtyä kustannustenjaon tarkistuksessa **nykyistä tiheämpään tarkistusajanjaksoon (esim. vuosittain)**. Nykyisin tarkistus tehdään neljän vuoden välein.
- **Uusi järjestelmä otetaan käyttöön 2015**. Kuntien välisten muutosten lieventämiseksi varaudutaan **siirtymäaikaan**.

Uudet laskennallisten kustannusten määräytymisperusteet

- **Ikärakenne;** yksi ryhmitys (ei enää tehtäväkohtaisia ryhmityksiä) > hinnat/painot THL:n ja VATT:n selvityksistä
- **Sairastavuus;** pohjana yleiset kansantaudit/sairausluokitukset KELA:n tilastoista (perustuen THL:n selvitykseen)
- **Työttömyysaste**
- **Vieraskielisyys;** koko väestön perusteella (nyk. vain 6-15-v.)
- **Asukastiheys**
- **Kaksikielisyys**
- **Saaristoisuus**

Uuden järjestelmän lisäosat

Lisäosat eivät kuulu peruspalvelujen laskennallisiin kustannuksiin > ei omarahoitusosuutta

- **Syrjäisyys**; TK:n syrjäisyysluku kuten nykyisin (huom! ei kuitenkaan porrastuksia)
- **Työpaikkaomavaraisuus**; korvaa nykyisen taajamarakennelisan
- **Saamen kotiseutualueen** kunnan lisä

Tutkimuksessa käytetty aineisto

Tutkimuksessa käytetyt aineistot koostuvat useiden rekistereiden tiedoista vuodelta 2011:

- *Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitusrekisteri (AvoHILMO)*. Vuoden 2011 jälkeen THL on alkanut kerätä rekisteritietoja avoterveydenhuollon palveluista sisältäen myös kotihoitopalvelut.
- *THL:n Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisterit (HILMO)*, jotka sisältävät tietoa erikoissairaanhoidon avo- ja laitoshoidosta, perusterveydenhuollon laitoshoidosta sekä sosiaalihuollon laitos ja asumuspalvelusta.
- *THL:n lastensuojelu- ja toimeentulotukirekisteri*.
- *Kelan sairausvakuutuksen lääkekorvauksia koskeva rekisteri*, joka sisältää mm. tietoa erityiskorvauksiin oikeuttavista sairauksista.
- *Otos tilastokeskuksen työssäkäyntirekisteristä*, joka sisältää sosioekonomisia taustatietoja (kuten koulutusaste, tulot, työmarkkina- asemasta)
- *Sosiaalipalvelut (Helsinki)*: sisältää tiedot sosiaalipalveluiden käytöstä Helsingissä. Saatavilla ei ole kansallista rekisteriä.
- CHESSin *Peruspalveluiden toimivuus, vaikuttavuus ja kustannukset* -hanketta varten kerätty aineisto Helsingistä sisältää kaikki kaupungin asukkaiden käyttämät sosiaali- ja terveystyöpalvelut hyvin yksityiskohtaisesti kategorisoituna vuodesta 2006 lähtien.
- CHESSin loppuraportissa analysoidaan sosiaalipalveluiden osalta lisäksi Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän asukkaita luotettavuuden lisäämiseksi.

Painotetut kertoimet

	Terveysthuolto (55,6 % menoista)	Vanhusthuolto (22,1 % menoista)	Sosiaalihuolto (22,3 % menoista)
Ikäluokat			
0-5v.	1,09	-	0,52
6v.	0,53	-	0,74
7-12v.	0,63	-	1,17
13-15v.	0,80	-	3,07
16-18v.	0,70	-	2,73
19-64v.	0,47	-	0,33
65-74v.	0,81	0,01	1,10
75-84v.	1,20	0,52	2,02
85v.+	1,72	3,01	4,91
Sairastavuus			
Diabetes	0,63	0,27	-
Epilepsia	1,17	1,29	-
Psykoosit	5,10	2,40	-
Reuma	0,95	-	-
Keuhkoastma	0,53	-	-
Verenpainetaudit	0,42	-	-
Sepelvaltimotauti	0,79	-	-
Crohnin tauti	0,90	-	-
Dementia	0,65	4,58	-
Syövät	3,24	-	-
Neurologiset taudit	1,30	1,59	-
Sydämen rytmihäiriöt	1,21	0,44	-
Työkyvyttömyys			
Alle 55-vuotiaat työkyvyttömyyseläkeläiset	3,01	-	13,54

Tutkimusmenetelmä

- Tutkimuksen tilastolliset analyysit tehtiin yksilötasolla. Tavoitteena ei ole selittää kustannusten tasoa kunnittain, vaan analysoida ja selittää yksilöiden palvelujen käyttöä ja siihen liittyviä kustannuksia erilaisten sosioekonomisten ja muiden yksilötason indikaattorien perusteella. Tutkimuksessa on siis rekisteriaineiston perusteella laskettu jokaiselle yksilölle kustannus sosiaali- ja terveyssektorilla ja pyritty selittämään, mihin yksilötason ominaisuuksiin kustannus liittyy (esim. ikä, sukupuoli, jokin sairaus).
- Tutkimus koostui kahdesta vaiheesta:
- Tutkittiin regressioanalyysin avulla, mitkä käytettävissä olevista potentiaalisista tarvetekijöistä parhaiten selittävät palveluiden käyttöä ja kustannuksia. Mukaan otetaan tekijät, jotka sekä tilastollisten että sisällöllisten kriteerien perusteella parhaiten soveltuisivat tarvekriteereiksi.
- Muunnettiin valittujen yksilötason tarvetekijöiden kerroinestimaatit painotetuiksi kertoimiksi (ks. taulukko 1), joiden perusteella kuntatason tarvekertoimet voidaan määrittää.

Terveyden- ja sosiaalihuollon tarvekriteeri

- Tutkimuksen keskeisenä tavoitteena on etsiä sellaisia tarvetekijöitä, jotka parhaiten kuvaavat kunnallisten sosiaali- ja terveysten palvelujen kustannuksia. Valituille tekijöille lasketaan kustannuspainot, joiden perusteella valtionosuudet voidaan käytännössä määritellä kuntatasolla. Kriteerien tulee olla sellaisia, ettei kunnilla ole mahdollisuutta niihin omilla päätöksillään suoraan vaikuttaa eikä niihin vaikuta suoraan kunnan palveluiden tarjonta. Lisäksi kriteerien edellyttämät tiedot tulee olla saatavilla kunnittain yleisesti kerättävistä tilastoista.

Valtionosuusjärjestelmän perusrakenne ja painotuksen muuttaminen

- Nykyjärjestelmässä tasataan kuntien kustannus- ja tarve-eroja sekä tulopohjan eroja. Pääpaino on kustannus- ja tarve-erojen tasauksessa.
- **Linjaus:** *Tulojen tasauksen painoa lisätään. Siirto (0,5 – 1 mrd. euroa) kustannusten tasauksesta verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen.*

Järjestelmä perustuu laskennallisuuteen

- **Linjaus:** *Laskennallisten kustannusten määrittämisen perustana olevia perushintoja korotetaan vuosittain valtionosuusindeksillä. Valtionosuus ei perustu todellisiin kustannuksiin kuntakohtaisesti, vaan koko maan tasolla laskennalliset kustannukset tarkistetaan todellisten kustannusten tasolle (kustannustenjaon tarkistus).*

Olennaista järjestelmän kannalta jatkossakin on, että se koostuu sellaisista laskentatekijöistä, että kunnat eivät voi omilla päätöksillä vaikuttaa valtionosuutensa määrään.

Kuntaliitosneutraalisuus

- **Linjaus:** Poistetaan järjestelmästä kuntien yhdistymistilanteissa valtionosuusmenetyksiä aiheuttavat porrastukset.

Kannustavuus

- **Linjaus:** Kunnan pystyessä järjestämään palvelunsa keskimääräistä laskennallista kustannusta edullisemmin, kunta saa valtionosuushyödyn itselleen. Valtionosuusjärjestelmään lisätään kannustavuutta painottavia elementtejä. Esimerkkeinä verotuloihin perustuvan tasauksen muutos (veropohjan laajentamisen hyödyt), työpaikkaomavaraisuus (yritystoiminnan laajenemisen hyödyt), laskentatekijöiden porrastusten poistaminen.

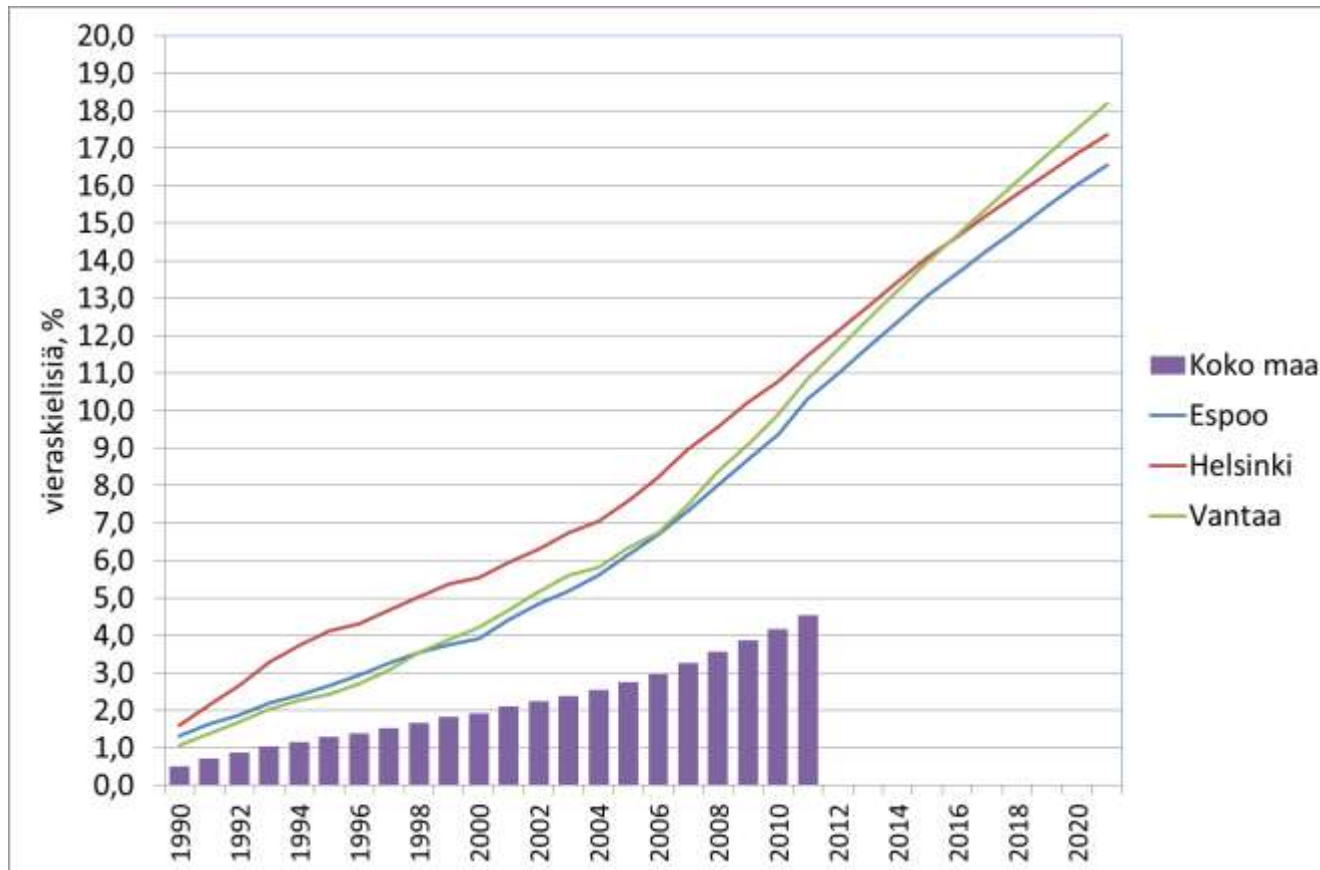

Kustannustenjaon tarkistus

- Valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaon tarkistuksessa arvioidaan vastaavatko valtionosuusjärjestelmän laskennalliset kustannukset kuntien valtionosuustehtävien todellisia kustannuksia. Nykyisen valtionosuuslainsäädännön perusteella kustannustenjaon tarkistus tehdään neljän vuoden välein. Viimeisissä tarkistuksissa kustannusten erot ovat olleet varsin huomattavat. Edellisen kustannustenjaon perusteella kunnille maksettiin noin 400 miljoonaa euroa vuonna 2012. Nykyistä tasaisempi rahoitus olisi parempi sekä kuntien että valtion kannalta.

Vieraskielisen väestön osuus (%) ko. alueen koko väestöstä pääkaupunkiseudun kunnissa ja koko maassa, ennusteluonnos vuoteen 2021

Vieraskieliset toimeentulotuen saajat Helsingissä

Toimeentulotuen saajat päähenkilön äidinkielen mukaan 2000–2011

Suurpiirit	Äidinkieli yhteensä	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Englanti, Saksa, Ranska	Muu kieli	Tunte- maton
Yhteensä 1998	50 249	41 398	1 696	2 040	301	4 207	607
Yhteensä 1999	44 145	35 752	1 425	1 995	284	3 998	691
2000	39 257	31 362	1 196	1 901	257	3 860	681
2001	38 622	30 589	1 126	1 888	251	4 114	654
2002	39 551	30 916	1 139	1 915	280	4 242	1 059
2003	39 967	31 273	1 092	2 027	291	4 288	996
2004	38 809	29 916	1 012	2 014	296	4 437	1 134
2005	36 792	27 594	949	2 028	270	4 601	1 350
2006	35 504	26 357	867	2 005	301	5 972	2
2007	34 467	25 183	815	1 978	293	6 193	5
2008	35 181	24 863	797	1 933	322	7 259	7
2009	40 947	28 095	899	2 246	373	9 329	5
2010	41 947	28 887	910	2 463	357	6 625	2 705
2011	41 575	28 711	883	2 475	391	7 061	2 054
%	100	69,1	2,1	6,0	0,9	17,0	4,9

Lähde: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto, asiakasjulkaisu

Toimeentulotuessa tilastoidaan tukea saava kotitalous, poikkeuksena kotona asuvat täysikäiset lapset, jotka tilastoidaan omaksi kotitaloudeksi.

Taustatiedot toimeentulotuensaajista koskevat ainoastaan toimeentulotukea saavan kotitalouden päähenkilöä.

Tilastot tuensaajan äidinkielestä eivät siis koske kaikkia toimeentulotuen piirissä olevia, ainoastaan kotitalouden viitehenkilöitä.

Tilasto ei myöskään huomioi ns. sekatalouksia.

Suurten keskuskaupunkien demograafinen kilpailukyky

Muuttoliikkeen määrä ja rakenne suurilla kaupunkiseuduilla 2000-luvulla

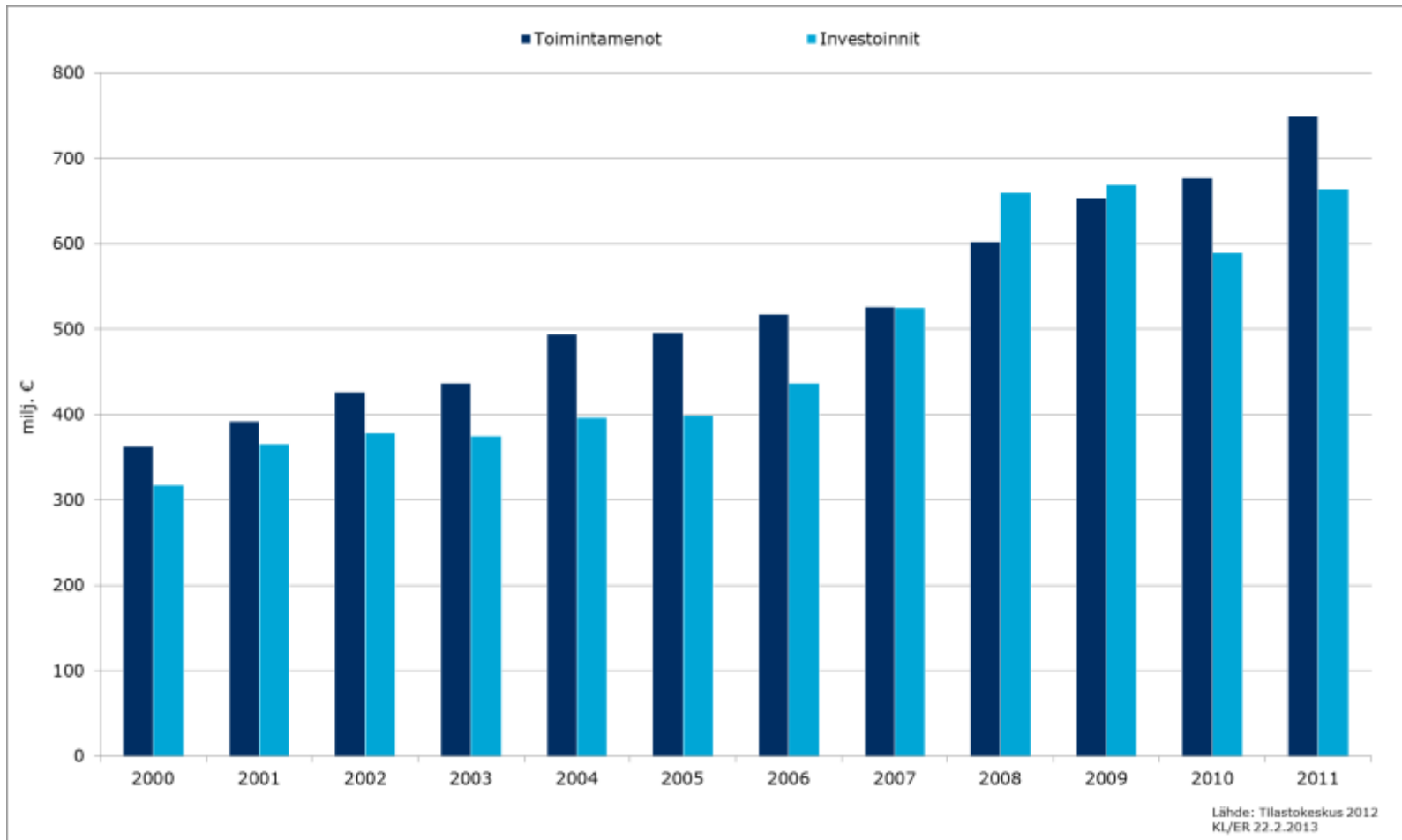
Valtiotieteen tohtori Timo Aro, 2013

- Kaupunkiseutujen keskuskaupunkeihin kohdistuu pääosa työttömien muuttovirroista eli ne kantavat osaltaan laajemman yhteisvastuun koko maan osalta
- Keskuskaupunkien tulomuutot kohdistuvat 15-24-vuotiaiden ikäryhmiin. Keskuskaupunkien lähtömuutot taas painottuvat 25-44-vuotiaiden ikäryhmiin ja lapsiin. Keskuskaupunkien kehyskuntien tulo- ja lähtömuutot noudattavat yleisesti päinvastaista muuttokehää
- Keskuskaupunkeihin muuttaa paljon nuoria ja opiskelijoita, joiden verotettavat tulot ovat keskimääräistä alhaisemmat. Lähtömuuttajat taas ovat valmistuneita, työuralla aloittavia, perheen laajenemisvaiheessa olevia, aktiivi-ikäisiä jne. joiden keskimääräiset tulot ovat korkeammalla tasolla. Kehyskunnissa tilanne on samankaltainen päinvastaisesta näkökulmasta eli tulijat ovat keskuskaupunkien ”optimaalisia veronmaksajia” ja lähtijät pienituloisia nuoria, työttömiä ja työvoiman ulkopuolisia. Tämä mekanismi selittää saman toiminnallisen työssäkäyntialueen sisällä olevat erot muuttajien keskimääräisissä tuloissa tulo- ja lähtömuuttajissa
- Keskuskaupunkien tulo- ja lähtömuuttaneiden henkilöiden keskimääräisten tulojen erotus kertoo olennaisen: esimerkiksi Tampereelle tulevan vuositulot olivat keskimäärin 15925e ja lähtömuuttajan 21109 e. Tulo- ja lähtömuuttajan erotus on lähes 5200 e keskimäärin muuttajaa kohti

Työpaikkaomavaraisuus:

- **Linjaus:** Uusi kriteeri huomioi demografisten muutosten aiheuttamia vaikutuksia kuntien tuloihin ja kustannuksiin (työllisen vs. työvoiman ulkopuolisen väestön alueellinen sijoittuminen). Uudella kriteerillä on myös työllisyyden parantamista kannustava vaikutus. Monet keskuskuntien tekemät investoinnit infrastruktuuriin ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämiseen hyödyntävät koko seutua ja laajemminkin. Nykyinen taajamarakennelisiä korvataan uudella kriteerillä, työpaikkaomavaraisuudella.

Kuntien liikenneväylämenot

Nykyinen taajamarakennekorotus

- 9§ Taajamarakenne korotus
- Kunnalle, jonka taajamassa asuvan väestön määrä on vähintään 40 000, yleisen osan perushintaa korotetaan euromäärällä, joka saadaan kertomalla taajamassa asuvan väestön määrän ja yleisen osan perushinnan tulo seuraavilla kertoimilla:

<u>Taajamassa asuvan väestön määrä</u>	<u>Kerroin</u>
40-99999	0,75
100-199999	0,70
Vähintään 200000	0,01
- Taajamassa asuvan väestön määränä käytetään varainhoitovuotta edeltävänä vuonna käytettävissä olevaa Tilastokeskuksen viimeisimmän tilaston mukaista taajamassa asuvan väestön määrää

Taajamarakennekorotusta saavat kunnat 2013

kokonaiskorotus määrä on 38 464 091 e / 22 kuntaa
vaihteluväli 69 061 e - 4 607 659 e eli n. 12 e – 40 e/as. Keskihajonta ~5,5 e

Vaasa

Vantaa

Turku

Porvoo

Espoo

Helsinki

Kotka

Pori

Hyvinkää

Lahti

Oulu

Seinäjoki

Rovaniemi

Lappeenranta

Jyväskylä

Kuopio

Hämeenlinna

Joensuu

Kouvola

Mikkeli

Salo

Tampere

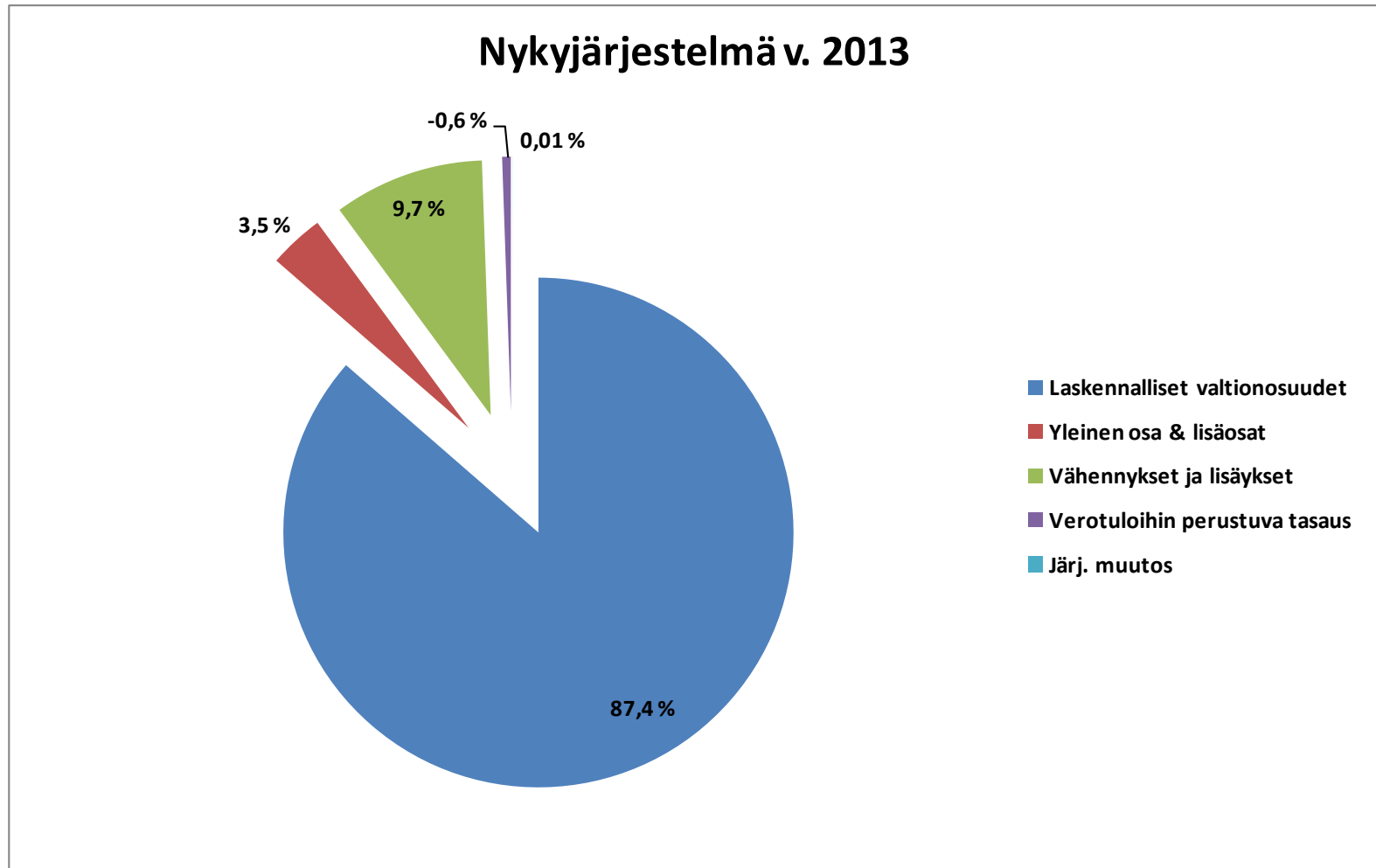

Työpaikkaomavaraisuus

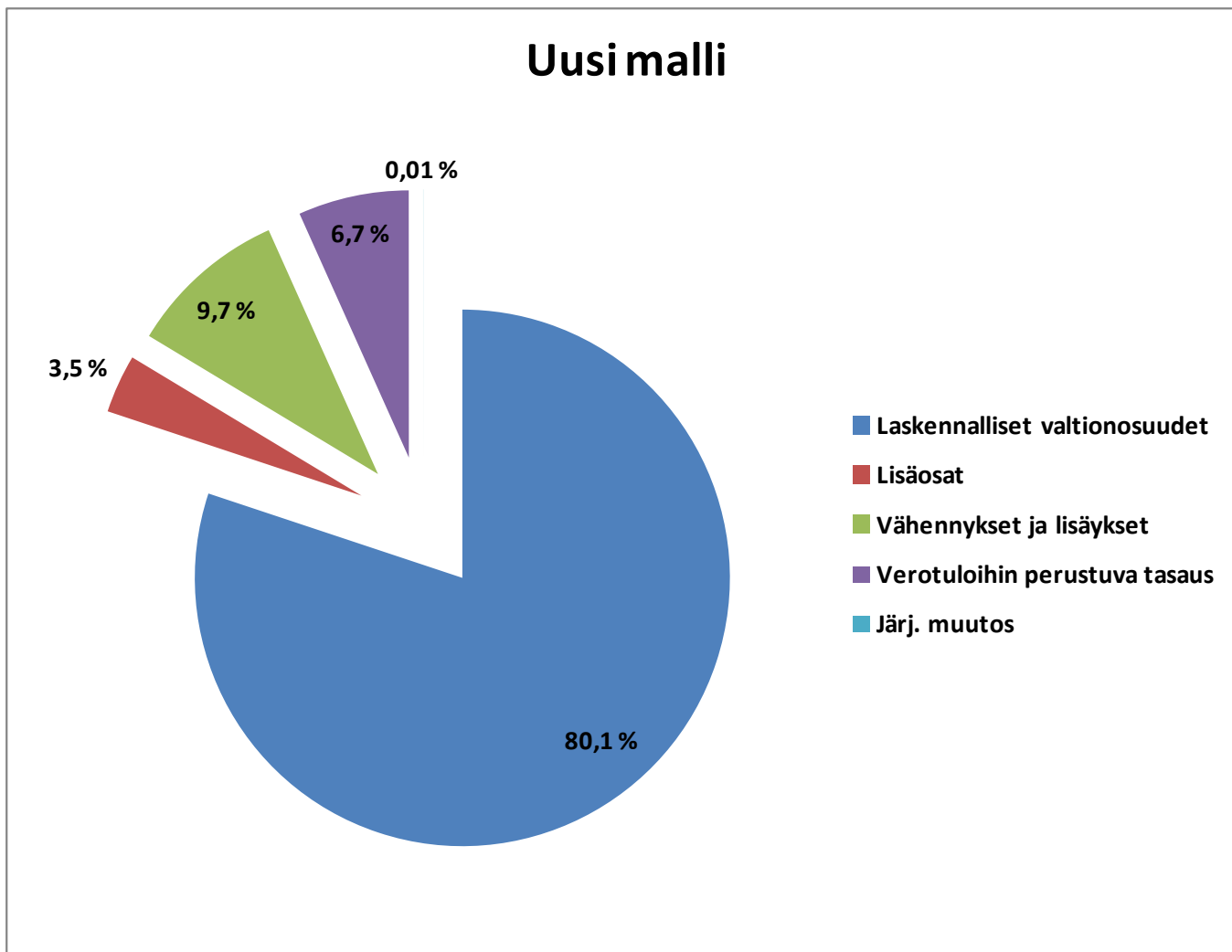
- **Merkittävä seikka on se, että työpaikkaomavaraisuus olisi laskennallisten määräytymisperusteiden ulkopuolinen kriteeri, jolloin se ei sisälly kustannustenjaon tarkistuksen piiriin. Tosin se määräytyisi, kuten muutkin kriteerit, laskennallisesti eikä perustuen todellisiin kustannuksiin. Työpaikkaomavaraisuus olisi yksi kolmesta ns. lisäosan kriteereistä, jotka korvaavat nykyiset ns. yleisen osan ja lisäosat. Nykyiset yleinen osa ja lisäosat koostuvat kaikkiaan 9:stä kriteeristä, jotka siis eivät kuulu kustannustenjaon piirissä oleviin laskennallisiin määräytymisperusteisiin. Uuden lisäosan suuruusluokka vastaisi nykyisten yleisen osan ja lisäosien yhteenlaskettua euromäärää.**

Koska nykyiset yleinen osa ja lisäosa sekä uusi lisäosa ovat peruspalvelujen rahoittamiseen tarkoitettujen laskennallisten määräytymisperusteiden ulkopuolella, niiden rahoitusfunktio voi olla yleisluonteisempi, kattaen mm. kunnan yleisen toimialan ja teknisen toimen, joilla taas ylläpidetään ja kehitetään toimivaa infrastruktuuria. Kehittyvällä infrastruktuurilla ja toimivilla liikenneyhteyksillä taas parannetaan palveluiden saatavuutta yli kuntarajojen.

Nykyinen järjestelmä - perusrakenne

Uusi järjestelmä - perusrakenne

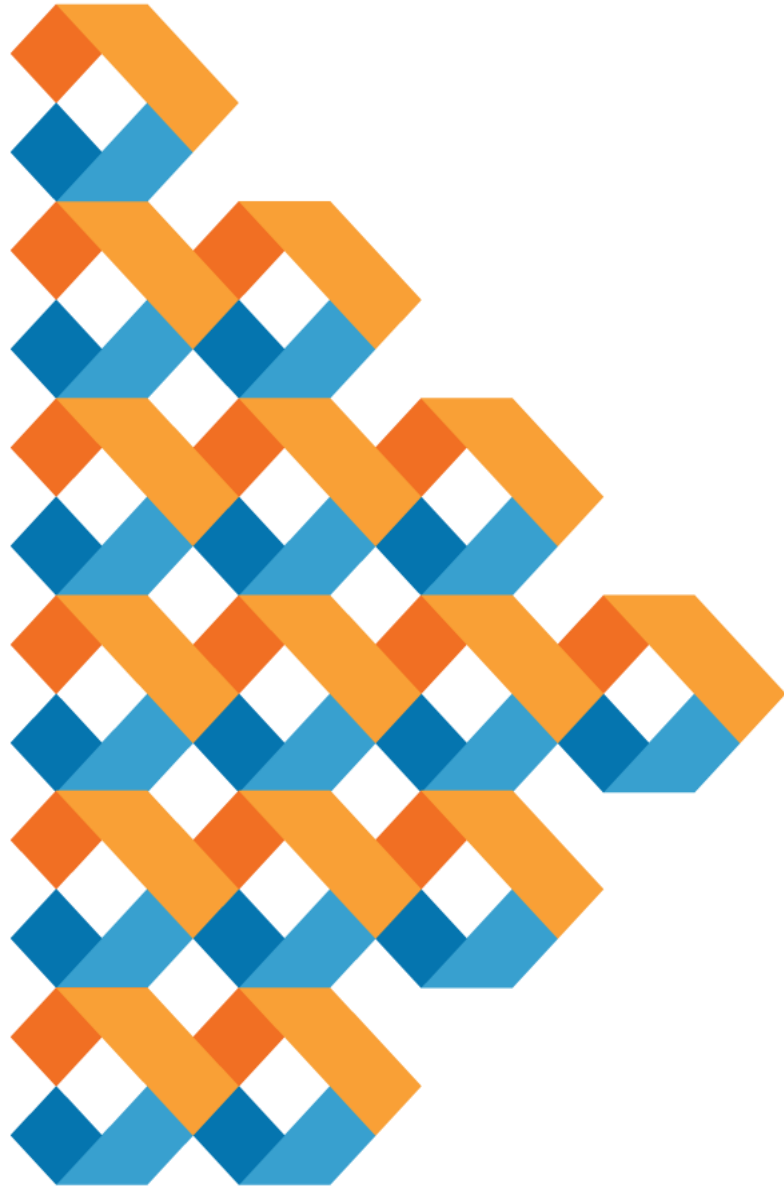
Uuden järjestelmän parannuksia

- Laskenta yksinkertaistuu > läpinäkyvyys paranee
- Kriteereiden määrä vähenee ja päällekkäisyys minimoidaan
- Kriteereiden tietopohjan ajantasaistuminen (ikäryhmät ja sairastavuus = suuri painoarvo)
- Järjestelmän kohdentuvuus paranee (ks. edellinen kohta)
- Uudet kriteerit ja nykyisten kriteerien laskentatavan yksinkertaistaminen (uusina työpaikkaomavaraisuus ja sairastavuus sekä)
- Kannustavuus tasauksessa
- Kannustavuus kriteereissä, portaiden poistuminen
- Kuntaliitosneuraalisuus paranee (porrastusten poistaminen)
- Kunnanvaltuustojen päätösvalta ja ohjauskyky lisääntyvät

Uudistuksen aikataulu

VALMISTELUVAIHE	AIKATAULU
Laskelmien julkistus	Lokakuu 2013
Malli ja kuntakohtaiset laskelmat lausuntokierrokselle kuntiin	Loka – marraskuu 2013
Selvityshenkilön lopullinen esitys ja HE luonnos	Joulukuu 2013
HE luonnos lausuntokierrokselle	Tammi – maaliskuu 2014
Hallituksen esitys, eduskuntakäsittely	Huhti – kesäkuu 2014
Uusi valtionosuuslaki voimaan	1.1.2015

Kiitos! Tack!